

S. Sayısı : 102

Çorum Milletvekili Hasene Ilgaz'ın, hizmet süreleri emekli ve yetim aylığı bağlanmasına elverişli olmayan subay, askerî ve mülki memurlarla bunların yetimlerine bir defaya mahsus olmak üzere verilen paraların vergiye tâbi tutulmaması hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (2/48)

2 . VI . 1947

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

Hizmet süreleri emekli ve yetim aylığı bağlanmasına elverişli olmayanlarla bunların yetimlerine bir defaya mahsus olarak verilecek paralar için hazırlanan kanun teklifini gerekçesiyle beraber saygı ile arz ederim.

**Çorum Milletvekili
H. Ilgaz**

Gerekçe

Kanuni sebeplerle haklarında emekli işlemi yapılan ve fakat emekli aylığı bağlanması için, çeşitli hükümlerle kabul edilen emeklilik süresini doldurmamaları dolayısıyla bir defaya mahsus olmak üzere kendilerine kanuni ölçüler dâhilinde para verilerek ilgileri kesilen subay, askerî ve mülki memurların bu istihkakları ile, 1683 sayılı Askerî ve Mülki Tekaüt Kanununun 52 nci maddesi gereğince, subay, askerî ve mülki memurlardan ölenlerin yetimlerine ödenen tazminat, bugün yürürlükte bulunan mevzuata göre vergiye tâbi tutulmaktadır.

Çeşitli emekli hükümlerine göre, gerek subay ve memurlara ve gerekse yetimlerine, bir defaya mahsus olmak üzere verilen bu istihkaklar, Hazinece ödenmekte bulunan bir tazminat olduğuna göre, bunların vergi mevzuuna sokulması mümkün değildir. Zira, vergi vatandaşın gelirinden, âmme masraflarına karşılık olarak Devlete ödediği bir paradır. Tekaüt hükümlerine göre ödenen tazminat ise gelir sayılamıyacağından vergi kaynağı olamaz.

Bundan başka, bu türlü tazminatlar, âmme viedanında beliren şefkat ve yardım duygusunun mahsulüdür. Bu itibarla, bu istihkakları vergiye tâbi bulundurmak içtimai yardım prensiplerine de uygun değildir. 31 Mayıs 1944 tarihinden itibaren uygulanmaya başlıyan 4598 sayılı Kanunla memurlara tanınmış olan bazı tazminatların vergiden muaf tutulması bu bakımdan önem ve değer taşımaktadır.

Esasen, bu türlü tazminatlardan alınan vergiler, Hazine için önemli bir gelir kaynağı da değildir. Binaenaleyh, hizmet sürelerine göre ikramiye verilmek suretiyle alâkaları kesilen subay, askerî ve mülki memurların bu istihkakları ile, 1683 sayılı Kanunun 52 nci maddesi gereğince yetimlere ödenen tazminatların kesintili olarak ödenmelerini gerektiren sebeplerin ortadan kaldırılması her bakımdan lüzumlu bulunmaktadır.

İlişik olarak sunulan tasarı bu maksadı sağlamak için hazırlanmıştır.

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 2/48

Karar No. 16

13 . I . 1948

Yüksek Başkanlığa

Hizmet süreleri emekli ve yetim aylığı bağlanmasına elverişli olmayan subay ve askerî memurlarla bunların yetimlerine ve aynı vaziyette bulunan özel ve katma bütçeli daireler memurlarına veya çeşitli kanunlarla emekli hakkı tanınmış müessese ve teşekküller memur ve hizmetlilerine çalışma süreleri için bir defaya mahsus olmak üzere ödenen tazminatlardan vergi alınması hakkında Çorum Milletvekili Hasene Ilgaz tarafından yapılan kanun teklifi Komisyonumuza havale olunmakla Maliye Bakanlığının temsilcilerinin huzuru ile okunup incelendi.

Mevcut mevzuata göre gerek 1683 sayılı Kanun hükümlerine tâbi memurlardan olsun ve gerek özel ve katma bütçeli daireler memurlarından bulunsun, gerekse çeşitli kanunlarla emekli hakları tanınmış bir müessese ve teşekküle ait memur veya hizmetlilerden olsun emekli aylığına hak kazanmadan çeşitli sebeplerle tekaüde sevkedildiklerinde kendilerine ödenen tazminatlardan Kazanç, Muvazene, Buhran ve Hava Kuvvetlerine Yardım vergileri kesilmekte, buna mukabil 30 sene fiili hizmeti ikmal ederek ayrılanlara tekaüt aylıklarından başka ayrıca ödenmekte olan ikramiyelerden hiç vergi tevkif edilmemektedir. Bir tazminat mahiyetinde olan bu istihkakların diğer ikramiyeler gibi her türlü vergiden muaf tutulması hem verginin kazançta dayanması prensipine uygun ve hem de ikramiyeleri vergiye tâbi olmayan tekaütlerle bunlar arasında bir madelet tesisine imkân verecek mahiyettedir. Nitekim halen Meclis Geçici Komisyonunda görüşülmekte bulunan Gelir Vergisi

tasarısı da bu nevi tazminatları vergi konusu dışında bırakmış bulunmaktadır. Bunlardan başka bu teklifin kabul edilmesi halinde Bütçeye ne gibi tesirler icra edeceği hususu da incelenmiş, bunlardan elde edilecek vergi miktarının ortalama olarak tahminen senede 10 - 15 bin lira arasında olduğu Maliye Müsteşarının sözlerinden anlaşılmıştır. Bu suretle Bütçede bir sarıntı hâsil etmiyeceğine kanaat getiren Komisyonumuz, teklifi esas itibariyle kabul ederek maddelerin görüşülmesine geçmiştir. Birinci maddenin son fıkrasındaki bu tazminatların borç için haciz edilemeyeceği hükmü üzerinde durulmuş, bu istek ana hükümlere ve İcra ve İflâs Kanununun ruhuna aykırı olacağı mülâhazası ile ve teklif sahibinin de muvafakatı ile bu fıkra maddeden çıkarılarak teklif aynen kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna ve-rilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı

Gümüşane
H. F. Ataç

Afyon K.
A. Veziroğlu

Kastamonu
H. Çelen

Samsun
Ö. Karataş

Sözcü

Samsun
R. Iştan

Çankırı
R. Dolunay

Kayseri
K. Gündoğ

Sinob
L. Aksoy

Van
İ. Arvas

Kâtip

Malatya
M. S. Eti

Elâziğ
F. Karakaya

Ordu
H. Şarlan

Tokad
C. Kovalı

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 2/48
Karar No. 56

16 . II . 1948

Yüksek Başkanlığa

Hizmet süreleri emekli ve yetim aylığı bağlanmasına elverişli olmıyan subaylarla askerî ve mülkî memurlara ve bunların dul ve yetimlerine bir defaya mahsus olmak üzere verilen paraların vergiye tâbi tutulmaması hakkında Çorum Milletvekili Hasane İlgaz tarafından hazırlanan kanun teklifi, teklif sahibi, Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Malî Kontrol Genel Müdürü ile Gelirler Genel Müdür yardımcısı hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Teklif, 1683 sayılı Kanun hükümlerine tâbi memurlarla, katma bütçeli dairelerden veya muhtelif kanunlarla emekli hakları tanınmış olan müessese ve teşekküllere ait memur ve hizmetlilerden emekli aylığına hak kazanmadan çeşitli sebeplerle emekliye ayrılanlara veya bunlardan bu durumda iken ölenlerin dul ve yetimlerine ödenen tazminattan Kazanç, Buhran, Muvazene ve Havakuvvetlerine yardım vergilerinin kesilmemelerini sağlamak maksadiyle hazırlanmıştır.

Yapılan açıklamalardan anlaşıldığına göre memur veya ölenlerin dul ve yetimlerine yukarıda açıklanan sebeple verilmekte olan tazminatın hizmet süresine göre hesaplanmakta olduğu ve bu paraların hizmet mukabili verildiği ve esasen 203 sayılı tefsirle de Tekaüt Kanununun 26, 52 nei maddeleri gereğince yapılmakta olan toptan tediyelerin yine hizmet mukabili

olduğu kabul edilmek suretiyle vergiye tâbi tutulmaması istilzam edilmiş olduğundan, bu memur ve hizmetlilerin veya bunların dul ve yetimlerinin alacakları tazminatın vergiden muaf tutulmasına Hükümetçe de iştirak edilmiştir.

Mali portresi de büyük bir yekûn tutmadığı izah edilen teklif Komisyonumuzca da yerinde görülerek bir ve ikinci maddeler Maliye Komisyonunun değişikliği veçhile aynıyle kabul edilmiştir. Emekli sandıklarına yapılmakta olan tevdiatın iadesi halinde bu paraların vergiden muaf tutulmaması gerektiği Hükümetçe açıklanmış ve bu izah Komisyonumuzca da uygun görülmüş olduğundan tasarıya üçüncü bir madde ekelenerek bu cihet temin edilmiş bulunmaktadır.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan V.	Sözcü	Kâtip
Diyarbakır	Ankara	Ankara
<i>I. H. Tigrel</i>	<i>M. Eriş</i>	<i>F. Öymen</i>
Amasya	Aydın	Bursa
<i>A. K. Yiğitoğlu</i>	<i>Gl. R. Alpman</i>	<i>F. Bük</i>
İzmir	Kırşehir	Kocaeli
<i>S. Dikmen</i>	<i>Ş. Torgut</i>	<i>İ. R. Aksal</i>
Konya	Niğde	Tokad
<i>S. Çumralı</i>	<i>R. Gürsoy</i>	<i>R. A. Sevengil</i>
	Urfa	
	<i>E. Tekeli</i>	

ÇORUM MİLLETVEKİLİ HASENE ILGAZ'IN TEKLİFİ

Hizmet süreleri Emekli ve Yetim aylığı bağlanmasına elverişli olmayan Subay, Askerî ve Mülkî Memurlarla bunların yetimlerine bir defaya mahsus olmak üzere verilen paraların Vergiye tâbi tutulmaması hakkında Kanun

MADDE 1 — Kanuni sebeplerle haklarında emekli işlemi yapılan ve fakat hizmet süreleri emekli aylığı bağlanmasına elverişli olmaması dolayısıyla kendilerine, bir defaya mahsus olmak üzere ikramiye verilerek ilgileri kesilen subay, askerî ve mülkî memurların bu istihkakları ile, bunların yetimlerine, yine bir defaya mahsus olmak üzere ödenen tazminat hiçbir suretle vergiye tâbi tutulamıyacağı gibi, borç için de haczedilemez.

MADDE 2 — Katma ve Özel Bütçeli Dairelerle, belediyelerde veya çeşitli kanunlarla emekli hakkı tanınmış olan müessese ve teşekküllerde hizmet gören memurlarla bunların yetimleri de birinci maddede yazılı haklardan istifade ederler.

MADDE 3 — Bu kanun hükümleri yayını tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Hizmet süreleri emekli ve yetim aylığı bağlanmasına elverişli olmayan subay, askerî ve mülkî memurlarla bunların yetimlerine bir defaya mahsus olmak üzere verilen paraların vergiye tâbi tutulmaması hakkında Kanun

MADDE 1. — Kanuni sebeplerle haklarında emekli işlemi yapılan ve fakat hizmet süreleri emekli aylığı bağlanmasına elverişli olmaması dolayısıyla kendilerine, bir defaya mahsus olmak üzere ikramiye verilerek ilgileri kesilen subay, askerî ve mülkî memurların bu istihkakları ile, bunların yetimlerine, yine, bir defaya mahsus olmak üzere ödenen tazminat hiçbir suretle vergiye tâbi tutulamaz.

MADDE 2. — Katma ve özel bütçeli dairelerle belediyelerde veya çeşitli kanunlarla emekli hakkı tanınmış olan müessese veya teşekküllerde hizmet gören memurlarla bunların yetimleri de birinci maddede yazılı haktan istifade ederler.

MADDE 3. — Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Hizmet süreleri emekli ve yetim aylığı bağlanmasına elverişli olmayan subay, askeri ve mülki memurlarla bunların yetimlerine bir defaya mahsus olmak üzere verilen paraların vergiye tâbi tutulmaması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Maliye Komisyonunun değişikliği aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Maliye Komisyonunun değişikliği aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Her ne sebeple olursa olsun tevdiatın iadesi mahiyetinde bulunan ödemeler bir ve ikinci madde hükümlerinden istifade ettirilmez.

MADDE 4. — Maliye Komisyonunun 3 ncu maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Maliye Komisyonunun 4 ncu maddesi aynıyle kabul edilmiştir.